

Πέμπτη, 20 Απριλίου

09:30-10.30 Έναρξη συνεδρίου

Χαιρετισμοί

Ταξίαρχης Κόλιας, Διευθυντής ΠΕ/ΕΙΕ
Ηλίας Νικολακόπουλος, Πρόεδρος Δ.Σ. ΑΣΚΙ

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Λεωνίδας Καλλιβρετάκης, Αντί προλόγου
Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Ιστοριογραφικά κεκτημένα και αιτούμενα

Το δικτατορικό καθεστώς σε διεθνές περιβάλλον

Συντονισμός: Ηλίας Νικολακόπουλος

10:30 Έφη Πενταλιού, Η ελληνική δικτατορία και η διεθνής κοινή γνώμη

10:50 Χρύσα Βαχτσεβάνου, Οι ελληνογερμανικές σχέσεις κατά την περίοδο της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών (1967-1974)

11:10 Νίκος Παπαναστασίου, Η ραδιοφωνική «Εκπομπή του Μονάχου» και η εξέλιξη των ελληνογερμανικών σχέσεων (1967-1974)

11:30 Πέτρος Παπαπολυβίου, Η επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στην Αθήνα, τον Σεπτέμβριο του 1971: μια κομβική στιγμή στις σχέσεις Αθηνών - Λευκωσίας και στην πολιτική της δικτατορίας στο Κυπριακό

11:50 Συζήτηση

12:20 Διάλειμμα

Ελληνοαμερικανικές σχέσεις

Συντονισμός: Κωστής Καρπόζηλος

12:30 Σωτήρης Ριζάς, Δημοκρατία και αυταρχισμός στην αμερικανική πολιτική σκέψη της δεκαετίας του '60

12:50 Χρήστος Χρηστίδης, "A vital tie"... Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η δικτατορία των συνταγματαρχών: επίσημη πολιτική και κοινωνική δυναμική στο πλαίσιο του Ψυχρού Πολέμου

13:10 Αλέξανδρος Κιτρορέφ, Το καθεστώς της 21ης Απριλίου και ο Αμερικής Ιάκωβος: μια ιδιότυπη σχέση Εθνικού Κέντρου και Ομογένειας

13:30 Τζένη Λιαλιούτη, Μεταξύ «αμερικανικής κατοχής» και «ηθικού κύρους»: Η αμερικανική πολιτιστική διπλωματία στην Ελλάδα 1967-1973

13:50 Συζήτηση

14:20 Μεσημεριανό διάλειμμα

Πενήντα χρόνια μετά

Νέες Προσεγγίσεις στη Δικτατορία των Συνταγματαρχών

Επιστημονικό Συνέδριο

20 - 22 Απριλίου 2017

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΖΕΡΒΑΣ»

ΒΑΣ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 48, ΑΘΗΝΑ

Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Αρχαία Σύγχρονης
Κοινωνικής Ιστορίας

ΣΥΝΕΔΡΟΙ

Χριστίνα Αγριαντώνη, ομ. καθηγήτρια Ιστορίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας • Νίκος Αλιβιζάτος, ομ. καθηγητής Συνταγμ. Δικαίου ΕΚΠΑ • Στάθης Αραποστάθης, επ. καθηγητής Ιστορίας Επιστήμης και Τεχνολογίας ΜΙΘΕ/ΕΚΠΑ • Σωτήρης Βαλντέν, διδάσκων Université Libre de Bruxelles • Χρύσα Βαχτσεβάνου, ιστορικός, Φόρουμ Σύγχρονης Ιστορίας Λειψίας • Σοφία Βιδάλη, καθηγήτρια Εγκληματολογίας και Αντεγκληματικής Πολιτικής ΔΠΘ • Πολυμέρης Βόγλης, αν. καθηγητής Ιστορίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας • Βιβιάννα Βούλγαρη, ιστορικός • Έφη Γαζή, αν. καθηγήτρια Ιστορίας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου • Κωνσταντζα Γεωργακάκη, αν. καθηγήτρια τμ. Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ • Σάκης Γκέκας, αν. καθηγητής Ιστορίας York University, Toronto • Κατερίνα Δέδε, εντετ. ερευνήτρια ΠΕ/ΕΙΕ • Δημήτρης Δημητρόπουλος, διευθυντής ερευνών ΠΕ/ΕΙΕ • Ελευθερία Δελαζάνου, υπ. δρ Ιστορίας της Τέχνης ΑΣΚΤ • Στράτος Δορδανάς, επ. καθηγητής Ιστορίας Τμ. Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών ΠΑΜΑΚ • Σπύρος Κακουριώτης, μεταπτ. φοιτητής Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας ΕΚΠΑ • Λεωνίδας Καλλιβρετάκης, διευθυντής ερευνών ΠΕ/ΕΙΕ • Βαγγέλης Καραμανωλάκης, επ. καθηγητής Ιστορίας ΕΚΠΑ • Κωστής Καρπόζηλος, ιστορικός, διευθυντής ΑΣΚΙ • Ηλίας Καφάογλου, συγγραφέας, δημοσιογράφος • Αλέξανδρος Κεσσόπουλος, δρ Συνταγματικού Δικαίου ΕΚΠΑ, δικηγόρος • Αλέξανδρος Κιτρορέφ, αν. καθηγητής, Haverford College, ΗΠΑ • Δανάη Κολτσίδα, πολιτική επιστήμονας • Ελένη Κούκη, δρ Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας ΕΚΠΑ • Τάσος Κωστόπουλος, δημοσιογράφος, «Εφημερίδα των Συντακτών» • Λίλα Λεοντίδου, αρχιτέκτων-πολεοδόμος-γεωγράφος, δρ University of London • Αντώνης Λιάκος, ομ. καθηγητής Ιστορίας ΕΚΠΑ • Τζένη Λιαλιούτη, διδάσκουσα Τμ. Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο • Χρίστος Μάης, υπ. δρ Πολιτισμικής Ιστορίας Universiteit Leiden, επιστημονικός συνεργάτης ΟΛΘ ΑΕ • Ευγένιος Ματθιόπουλος, καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης Πανεπιστημίου Κρήτης • Μαρία Μόσχου, δρ Ιστορίας της Τέχνης ΕΚΠΑ • Σεθέλος-Ισίδωρος Μπάλιος, υπ. δρ Σύγχρονης Ιστορίας Universidad Complutense de Madrid • Θανάσης Μπέτας, δρ Σύγχρονης Ιστορίας • Ηλίας Νικολακόπουλος, ομ. καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης ΕΚΠΑ • Μαρία Νικολοπούλου, συνεργ. επιστημ. προσωπικό ΕΑΠ • Γεράσιμος Νοταράς, επικεφαλής Ιστορικού Αρχείου Εθνικής Τράπεζας • Ευγενία Παλιεράκη, επ. καθηγήτρια Ιστορίας Université de Cergy-Pontoise • Κώστας Παλούκης, δρ Ιστορίας, επιστημονικός συνεργάτης ΟΛΘ ΑΕ • Δημήτρης Παπαδιαμάντης, δρ Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας ΕΚΠΑ • Άννα Παπαέτη, μεταδιδακτ. ερευνήτρια • Σοφία Αλεξία Παπαζαφειροπούλου, μεταδιδακτ. ερευνήτρια ΕΜΠ • Γιάννης Παπακονδύλης, υπ. δρ Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας ΕΚΠΑ • Νίκος Παπαναστασίου, λέκτορας τμ. Επικοινωνίας και ΜΜΕ ΕΚΠΑ • Πέτρος Παπαπολυβίου, αν. καθηγητής Ιστορίας Πανεπιστημίου Κύπρου • Έφη Πενταλιού, fellow LSE IDEAS • Τριαντάφυλλος Πετρίδης, ιστορικός, εκπαιδευτικός • Σωτήρης Ριζάς, διευθυντής ερευνών KEINE/ Ακαδημία Αθηνών • Αλέξανδρος Σακελλαρίου, δρ Κοινωνιολογίας της θρησκείας, διδάσκων Παντείου Πανεπιστημίου & ΕΑΠ • Τάσος Σακελλαρόπουλος, ιστορικός, υπεύθυνος Ιστορικών Αρχείων Μουσείου Μπενάκη • Βασιλική Σακκά, ιστορικός, σύμβουλος Φιλολόγων Νομού Μεσσηνίας • Αμιλία Σαλβάνου, διδάσκουσα ΕΑΠ • Πασχάλης Σαμαρίνης, δρ Πολεοδομίας και Χωροταξίας ΕΜΠ • Αντώνης Σαραντίδης, μεταπτ. φοιτητής Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας ΕΚΠΑ • Άννα-Μαρία Σιχάνη, υπ. δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων • Χρυσοβαλάντης Στειακάκης, ιστορικός Τέχνης, υπ. δρ ΑΠΚΥ • Μαρία Στυλιανού, ιστορικός, εκπαιδευτικός • Ζήσιμος Συνοδινός, ιστορικός, αρχαιολόγος • Αλεξάνδρα Σφοίνη, εντετ. ερευνήτρια ΠΕ/ΕΙΕ • Γιάννης Τζανετάκος, δημοσιογράφος • Χρήστος Τσάκας, μεταδιδακτ. ερευνητής Freie Universität Berlin • Τέλης Τύμπας, αν. καθηγητής Ιστορίας της Τεχνολογίας στους Νεότερους Χρόνους ΜΙΘΕ/ΕΚΠΑ • Άννα Φιλίνη, εικαστικός • Γιάννης Φωτόπουλος, υπ. δρ ΜΙΘΕ/ΕΚΠΑ • Χρήστος Χρηστίδης, διδάσκων ΕΑΠ

Οργανωτική επιτροπή

Χριστίνα Αγριαντώνη
Πολυμέρης Βόγλης
Λεωνίδας Καλλιβρετάκης
Βαγγέλης Καραμανωλάκης
Κωστής Καρπόζηλος
Τάσος Σακελλαρόπουλος

Γραμματεία συνεδρίου

Γιάννης Παπακονδύλης

Έλληνες στο εξωτερικό: στον αστερισμό της Αντίστασης

Συντονισμός: Δημήτρης Δημητρόπουλος

16:00 Βιβιάννα Βούλγαρη, Συνεργασία, ανοχή, και αντίσταση: στάσεις των Ελλήνων της Ολλανδίας απέναντι στην ελληνική χούντα την περίοδο 1967-1974

16:20 Σάκης Γκέκας, Μετανάστες ακτιβιστές. Ο αντιδικτατορικός αγώνας στον Καναδά

16:40 Αντώνης Σαραντίδης, Η «Ένωση των εν Παρισίοις Ελλήνων Σπουδαστών»: ο Ελληνικός Φοιτητικός Σύλλογος του Παρισιού την περίοδο της δικτατορίας

17:00 Συζήτηση

17:20 Διάλειμμα

Η «στιγμή» της μετάβασης

Συντονισμός: Έφη Γαζή

17:40 Δημήτρης Παπαδιαμάντης, Προς τη διαμόρφωση μιας αντικαραμανλικής δεξιάς: Ιούλιος-Δεκέμβριος 1974

18:00 Σεθέλος-Ισίδωρος Μπάλιος, Η ελληνική μεταπολίτευση στον ισπανικό τύπο. Επιστροφή Κ. Καραμανλή και δημοψήφισμα για το πολιτειακό ζήτημα, Ιούλιος - Δεκέμβριος 1974

18:20 Σοφία Βιδάλη, Δικτατορία – Δημοκρατία – Κουλτούρες καταστολής: Η σιωπή της ιστορίας και η «κάθαρση» που δεν έγινε

18:40 Τάσος Σακελλαρόπουλος, Το πατριωτικό κύρος και η δίκη των πρωταιτών

19:00-19.30 Συζήτηση

Λήξη εργασιών συνεδρίου

Παρασκευή, 21 Απριλίου

Πολιτικές δυνάμεις, Εκκλησία και Δικτατορία

Συντονισμός: Τάσος Σακελλαρόπουλος

16:30 Δανάη Κολτσίδα, *Στάσεις και διαθέσεις της δεξιάς παράταξης έναντι της στρατιωτικής δικτατορίας (1967-1974)*

16:50 Τάσος Κωστόπουλος, *Από τον εθνάρχη στην εθνοσωτήριο και τούμπαλιν. Το στελεχικό δυναμικό της Δεξιάς και η χούντα*

17:10 Αλέξανδρος Σακελλαρίου, *Δικτατορία και Ορθόδοξη Εκκλησία. Εκλεκτικές συγγένειες και αμοιβαία ιδιοποίηση*

17:30 Συζήτηση

17:50 Διάλειμμα

Το καθεστώς: προπαγάνδα και καταστολή

Συντονισμός: Κατερίνα Δέδε

18:10 Αλέξανδρος Κεσόπουλος, *Η Επανάσταση ως προσωρινό καθεστώς διάσωσης του Κοινοβουλευτισμού και της Δημοκρατίας*

18:30 Ελένη Κούκη, *Η επέτειος της 21ης Απριλίου: στιγμιαίες διευθετήσεις, διαρκείς συνέπειες*

18:50 Στράτος Δορδανάς, *«Διά να είμεθα ημείς σήμεραν ελεύθεροι»: Μνημεία και δημόσιες τελετές στη Μακεδονία της 21ης Απριλίου 1967*

19:10 Άννα Παπαέτη, *Μουσική, ήχος και βασανιστήρια την περίοδο της Χούντας (1967-1974)*

19:30 Συζήτηση

Δημόσια / τεχνικά έργα και πολιτικές του χώρου

Συντονισμός: Χριστίνα Αγριαντώνη

10:00 Στάθης Αραποστάθης, Γιάννης Φωτόπουλος, Τέλης Τύμπας, *Κοινωνικο-τεχνικές φαντασιώσεις, τεχνο-εθνικισμός και κρατική πολιτική για την ενέργεια την περίοδο της δικτατορίας*

10:20 Λίλα Λεοντίδου, *Οι ελληνικές πόλεις σε καμπή: πολεοδομική και οικιστική πολιτική την περίοδο της δικτατορίας*

10:40 Πασχάλης Σαμαρίνης, *Χωρικές πολιτικές, έρευνα και σχεδιασμός τα χρόνια της δικτατορίας: τομές και συνέχειες· συλλογικές μεταβάσεις και προσωπικές πορείες*

11:00 Σοφία Αλεξία Παπαζαφειροπούλου, Ηλίας Καφάογλου, *Δρόμοι και αυτοκίνητα την περίοδο της δικτατορίας*

11:20 Συζήτηση

11:50 Διάλειμμα

Οικονομία και οικονομική πολιτική του καθεστώτος

Συντονισμός: Βαγγέλης Καραμανωλάκης

12:00 Χρήστος Τσάκας, *Εξευρωπαϊσμός και αυταρχισμός. Η πολιτική οικονομία της δικτατορίας*

12:20 Θανάσης Μπέτας, *Οι συνταγματάρχες ως εργοδότες. Επιχειρηματικές στρατηγικές του απριλιανού καθεστώτος στον κλάδο της βιομηχανίας τσιγάρων μέσα από το παράδειγμα της καπνοβιομηχανίας Ματσάγγου*

12:40 Ζήσιμος Συνοδινός, *Δικτατορία των συνταγματάρχων, λαϊκή αποταμίευση και οικονομική επέκταση. Η περίπτωση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου*

13:00 Χρίστος Μάης, Κώστας Παλούκης, *Θεσμικός εκσυγχρονισμός και οικονομική πολιτική: η δημιουργία του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης την περίοδο της δικτατορίας*

13:20 Συζήτηση

13:50 Μεσημεριανό διάλειμμα

Σάββατο, 22 Απριλίου

Αμφισβήτηση και εικαστική δημιουργία

Συντονισμός: Ευγένιος Ματθιόπουλος

10:30 Ελευθερία Δελαζάνου, *«Κι' έτσι δεν πήραμε κρατικό βραβείο...».* Η τέχνη ως εργαλείο ιδεολογικής χειραγώγησης την περίοδο της χούντας. Η περίπτωση των κρατικών βραβείων και χορηγιών σε εικαστικούς καλλιτέχνες το 1972

10:50 Χρυσοβαλάντης Στειακάκης, *Οι εικαστικές τέχνες στην Ελλάδα της επταετίας: Νεωτερισμός και αντιδικτατορική αλληλεγγύη στον αντίποδα του ηθικοπλαστικού, εθνικιστικού πολιτισμικού προσανατολισμού*

11:10 Μαρία Μόσχου, *Το «Καλλιτεχνικό και Πνευματικό Κέντρο Ώρα».* Πολιτιστικές δράσεις και αμφισβήτηση στα χρόνια της δικτατορίας

11:30 Συζήτηση

11:50 Διάλειμμα

Αμφισβήτηση, θέατρο και διανόηση

Συντονισμός: Γιάννης Παπακονδύλης

12:00 Κωνσταντζα Γεωργακάκη, *«Έρχονται... δεν έρχονται»:* μια τολμηρή επιθεώρηση το καλοκαίρι του 1970

12:20 Σπύρος Κακουριώτης, *Θέατρο και αμφισβήτηση κατά την περίοδο της στρατιωτικής δικτατορίας (1967-1974)*

12:40 Χρίστος Μάης, *«Η προδοσία των διανοουμένων»:* Οι χορηγίες του Ιδρύματος Φορντ στην Ελλάδα της Επταετίας

13:00 Άννα-Μαρία Σιγάνη, *Διανοούμενοι και δημόσια σφαίρα στον καιρό της «σιωπής»:* επανασηματοδοτήσεις της αμφισβήτησης στην απριλιανή Δικτατορία

13:20 Συζήτηση

13:50 Μεσημεριανό διάλειμμα

Ιστορία και Μνήμη: ανασυγκροτώντας το εθνικό παρελθόν

Συντονισμός: Πολυμέρης Βόγλης

15:30 Τριαντάφυλλος Πετρίδης, Βασιλική Σακκά, *Η δικτατορία των συνταγματάρχων και τα σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας και Πολιτικής Αγωγής. Η Μεγάλη Αφήγηση και η οικοδόμηση της εθνικοφροσύνης των μαθητών/μαθητριών*

15:50 Μαρία Στυλιανού, *Η εμπέδωση του ελληνοχριστιανισμού και η απάλειψη του πολιτισμικού άλλου στην Καβάλα την περίοδο της δικτατορίας (1967-1974)*

16:10 Αιμιλία Σαλβάνου, *Η επταετία και η διαμόρφωση της προσφυγικής μνήμης*

16:30 Συζήτηση

16:50 Διάλειμμα

Η αμφισβήτηση του καθεστώτος: προσλήψεις και στάσεις

Συντονισμός: Αντώνης Λιάκος

17:00 Ευγενία Παλιεράκη, *Η αντίσταση στη Δικτατορία των Συνταγματάρχων και η Χιλή του Αγιέντε*

17:20 Αλεξάνδρα Σφοίνη, *«Ψωμί – Παιδεία – Ελευθερία»:* η ιστορική διάσταση του συνθήματος του Πολυτεχνείου

17:40 Μαρία Νικολοπούλου, *Σεξουαλικότητα και γραφή στα φοιτητικά και underground περιοδικά (1971-1974)*

18:00 Συζήτηση

18:20 Διάλειμμα

Από τη δικτατορία στη Μεταπολίτευση: αναστοχασμοί και απολογισμοί

Συντονισμός: Νίκος Αλιβιζάτος

18:40 Γεράσιμος Νοταράς, *Από τη Δικτατορία στη Δημοκρατία. Η περίπτωση της Δημοκρατικής Άμυνας. Πρόσληψη της μορφής του καθεστώτος, μορφές πάλης για την ανατροπή της δικτατορίας, κοινωνικοπολιτικό όραμα για τη μεταχουντική εποχή*

19:00 Άννα Φιλίνη, *Στρατηγική και τακτική αντιμετώπιση της «φιλελευθεροποίησης» του καθεστώτος της φασιστικής Χούντας από τις ελληνικές αντιδικτατορικές δυνάμεις της εποχής και η πτώση της*

19:20 Γιάννης Τζανετάκος, *Από την αντίσταση στη μεταπολίτευση. Η περίπτωση του περιοδικού «Προσανατολισμοί»*

19:40 Σωτήρης Βαλντέν, *Η θεωρία των «ρωγμών» και οι αντίπαλοί της: η δύσκολη πορεία του ΚΚΕ Εσωτερικού και των φοιτητών του τα τελευταία χρόνια της δικτατορίας*

20:00 Συζήτηση